

Силабус курсу

Лікувально-оздоровчий туризм

Освітній ступінь: магістр
Галузь знань: 24 Сфера обслуговування
Спеціальність: 242 Туризм і рекреація
1015 Travel, tourism and leisure
Освітньо-професійна програма: Туризм
Кількість кредитів: 4
Рік підготовки: 1-й, I семестр
Компонент освітньої програми:
обов'язковий
Мова викладання: українська

Керівник курсу

доц. кафедри туризму, к.е.н., доц. Грабар Марина Василівна
Контактна інформація – marina.hrabar@uzhnu.edu.ua

Опис дисципліни

Актуальність вивчення лікувально-оздоровчого туризму обумовлена зростанням кількості людей, що бажають отримати профілактичні, рекреаційні або потребують відновних, лікувальних програм. Крім того, Всесвітньою Організацією Охорони Здоров'я прийнята стратегія «Здоров'я для всіх в XXI столітті», яка наголошує на необхідності розробки регіональних і національних стратегій з охорони здоров'я та сталого її розвитку, а також відповідальному ставленню до здоров'я та факторам, що його визначають. Підвищення рівня індивідуального і суспільного здоров'я, якості та доступності лікувально-оздоровчих турів є одним із пріоритетних державних завдань.

Метою вивчення навчальної дисципліни «Лікувально-оздоровчий туризм» є сформувані професійні, організаційні, методичні знання, вміння і навички, необхідні для надання послуг у сфері лікувально-оздоровчого туризму.

Завдання дисципліни: вивчити сутність і особливості лікувально-оздоровчого туризму; дослідити курорти як провідний сегмент лікувально-оздоровчого туризму; розглянути організаційно-правові основи лікувально-оздоровчого туризму; вивчити управління курортами; визначити особливості функціонування курортів державного та місцевого значення в умовах сьогодення; ознайомитися з технологіями туроперейтингу у лікувально-оздоровчому туризмі; дослідити основи медичної кліматології; проаналізувати основи грязе- та глинолікування, лікування мінеральними водами, лікувально-оздоровчу дієтотерапію.

Навчальний контент

Змістовий модуль 1. Концептуальні основи лікувально-оздоровчого туризму

ТЕМА 1. Сутність і особливості лікувально-оздоровчого туризму

Лікувально-оздоровчий туризм – сутність поняття та основні види. Історія розвитку лікувально-оздоровчого туризму. Курортні фактори: поняття, класифікація, можливості використання в лікувально-оздоровчих цілях. Лікувально-оздоровчий туризм, сучасний стан та особливості.

ТЕМА 2. Курорти – провідний сегмент лікувально-оздоровчого туризму

Класифікація курортів. Найпоширеніші типології курортів за геопросторовими критеріями. Види санаторно-курортних закладів. Особливості санаторно-курортного лікування. Головні завдання санаторно-курортного лікування. Лікувально-оздоровчі місцевості України.

ТЕМА 3. Організаційно-правові основи лікувально-оздоровчого туризму

Нормативно-правовий механізм управління санаторно-курортними територіями. Державна політика України у сфері курортної справи. Правові форми використання курортних, лікувально-оздоровчих зон. Порядок надання в спеціальне користування курортних, лікувально-оздоровчих зон. Порядок здійснення державного контролю за охороною навколишнього природного середовища та використанням природних ресурсів. Державне регулювання курортно-рекреаційної діяльності в Україні

ТЕМА 4. Порівняльний аналіз курортів державного та місцевого значення в умовах сьогодення

Аналіз основних напрямків функціонування Скадовська – курорту державного значення. Аналіз туристично-рекреаційних закладів на території Скадовського району. Розвиток курорту державного значення Миргорода. Закон України «Про оголошення природних територій Куяльницького лиману Одеської області курортом державного значення». Особливості функціонування курортів державного значення Хмільник і Бердянськ. Курорти місцевого значення – Знаменське, Солотвино, Косів.

ТЕМА 5. Управління курортами

Управління курортами на різних рівнях. Концепція маркетингу в управлінні лікувально-оздоровчої діяльності. Типова організаційна структура санаторію. Курортний маркетинг як концепція управління. Господарська структура санаторію. Організація роботи санаторію. Забезпечення якості й ефективності діяльності санаторно-курортних закладів. Основні стратегії розвитку курорту.

ТЕМА 6. Технології туроперейтингу у лікувально-оздоровчому туризмі

Лікувально-оздоровчі тури і особливості їх проектування. Розробка програми санаторно-курортного обслуговування. Організація дозвілля і розваг в санаторно-курортних установах. Анімаційний сервіс, як новий напрямок, в організації дозвілля відпочиваючих.

ТЕМА 7. Основи медичної кліматології

Кліматотерапія, поняття, завдання. Кліматичні чинники, їх характеристика. Класифікація кліматоутворюючих факторів. Типи клімату й погоди та їх вплив на організм людини. Кліматичні сезони в Україні. Основні методи кліматотерапії. Механізм утворення засмаги. Фізичні та фізіологічні основи дозиметрії й дозування кліматолікувальних процедур. Курортні ландшафти та їх використання в рекреаційних цілях

ТЕМА 8. Лікувальні мінеральні води

Бальнеологія. Поняття і визначення. Історія розвитку бальнеології. Основні методи бальнеологічного лікування та їх застосування. Хімічний склад мінеральних вод. Вплив різних типів мінеральних вод на організм людини. Кондиціонування мінеральних вод. Знезалізнення мінеральних вод. Бальнеотехніка: предмет, завдання, технологічні схеми.

Змістовий модуль 2. Методики лікувально-оздоровчого туризму

ТЕМА 9. Основи грязе- та глинолікування

Лікувальні грязі: поняття та класифікація. Особливості оздоровчої дії лікувальних грязей на організм людини. Класичні типи лікування грязями. Методики проведення грязелікувальних процедур. Властивості глини. Основні хімічні компоненти глини. Методи

глинолікування. Види лікувальної глини та їх використання в лікувально-оздоровчому туризмі. Псаммотерапія: показання: та протипоказання. Методика проведення псаммотерапії.

ТЕМА 10. Преформовані лікувальні курортні фактори

Фізіотерапія: поняття і сутність. Штучні фізичні фактори, що використовують у лікувально-оздоровчому туризмі. Загальна класифікація лікувальних фізичних чинників. Основні принципи лікувального застосування фізичних факторів. Методи апаратної фізіотерапії. Ефект від фізіотерапевтичного впливу на організм пацієнта. Класифікація штучних фізичних факторів за структурою.

ТЕМА 11. Нетрадиційні методи лікування

Використання рідкісних і нетрадиційних методів лікування: апітерапія, фітотерапія, фунготерапія, гідротерапія, гірудотерапія, акупунктура, аюрведа, йога, енергетична медицина, тибетська медицина, гіпнотерапія, мануальна терапія, магнітотерапія, енотерапія.

ТЕМА 12. Лікувально-оздоровча дієтотерапія

Еволюція підходів до організації санаторно-курортного харчування. Основи організації лікувального харчування на курортах. Принципи та методологія організації системи лікувального харчування у закладах охорони здоров'я. Удосконалення організації лікувального харчування та роботи дієтологічної системи в Україні. Концепція збалансованого харчування А. А. Покровського. Характеристика основних лікувальних дієт. Основні принципи лікувального харчування. Механізми лікувального ефекту дієтотерапії. «Модні» дієти.

ТЕМА.13. Термотерапія в санаторно-курортному лікуванні

Інфрачервона термотерапія: сутність методу, переваги, показання та протипоказання. Пресотерапія в термотерапії. Термотерапія в косметології. Лікування нафтопродуктами. Методики озокеритолікування. Методики парафінолікування. Методики лікування керосином. Методики лікування нафталаном. Бішофітотерапія. Історія лазень. Лікувальна дія пари на організм людини. Російська лазня: види, специфіка, показання та протипоказання. Фінська сауна: історія, специфіка, показання та протипоказання. Турецька лазня: історія, специфіка, показання та протипоказання.

ТЕМА 14. Лікувальна фізична культура. Лікувальний масаж.

Основні режими рухової активності в умовах курорту. Характеристика форм занять лікувальною фізкультурою: ранкова гігієнічна гімнастика (РГГ). Характеристика форм занять лікувальною фізкультурою: заняття лікувальною гімнастикою (групові та індивідуальні). Характеристика форм занять лікувальною фізкультурою: лікувальна ходьба, терренкур. Характеристика форм занять лікувальною фізкультурою: масові форми фізкультурної роботи (фізкультурні свята, змагання). Класифікація видів масажу.

Формування програмних компетентностей

Індекс в матриці ОП	Програмні компетентності
Інтегральна	здатність ставити та успішно розв'язувати на достатньому професійному рівні складні науково-дослідницькі та практичні задачі, узагальнювати практику туризму і рекреації, прогнозувати напрями їх розвитку, вирішувати професійні проблеми та практичні завдання у сфері туризму і рекреації, як в процесі навчання, так і в процесі роботи, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.
ЗК 1	Діяти на засадах розуміння цивілізаційних гуманітарних цінностей та

	глобалізаційних процесів, пріоритетів національного розвитку.
ЗК 2	Здатність до організації, планування, прогнозування результатів діяльності.
ЗК 5	Уміння спілкуватися з експертами інших галузей в питаннях, спільних для вирішення.
ЗК 7	Формування управлінських навичок підприємництва, креативність, бажання досягти успіху і самореалізуватися.
ЗК 9	Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.
ЗК 13	Здатність до абстрактного мислення ,аналізу та синтезу, обробки та інтерпритації з використанням базових знань, що необхідні для здійснення професійної діяльності.
СК 1	Здатність застосовувати у професійній діяльності категорійнотермінологічний апарат, концепції, методи та інструментарій системи наук, що формують науковий базис туризму та рекреації.
СК 2	Здатність використовувати методи наукових досліджень у сфері туризму і рекреації
СК 4	Здатність організовувати діяльність та співпрацю суб'єктів регіонального, національного та міжнародного туристичних ринків на засадах сталого розвитку з урахуванням світового досвіду
СК 7	Здатність розробляти та сприяти впровадженню регіональних програм розвитку туризму.
СК 9	Розуміння наукових основ і принципів діяльності підприємств, що здійснюють лікування, оздоровлення та реабілітацію.
СК 11	Здатність оперувати інструментами збору, обробки інформації, аналізувати та управляти туристичною інформацією.
СК 12	Здатність до підприємницької діяльності на національному та міжнародному туристично-рекреаційних ринках.
ПРН 2	Спеціалізовані уміння/навички розв'язання проблем, необхідні для проведення досліджень та/або провадження інноваційної діяльності з метою розвитку нових знань та процедур у сфері туризму і рекреації
ПРН 5	Здатність оцінювати кон'юнктуру туристичного ринку, інтерпретувати результати дослідження та прогнозувати напрями розвитку суб'єкта підприємницької діяльності в сфері туризму і рекреації.
ПРН 7	Організовувати співпрацю зі стейкхолдерами, формувати механізми взаємодії суб'єктів туристичного ринку з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності.
ПРН 8	Розробляти та реалізовувати проєкти у сфері туризму та рекреації на засадах економічної, соціальної і екологічної ефективності та розв'язувати науково-прикладні проблеми в сфері туризму і рекреації.
ПРН 9	Вільно володіти державною мовою і використовувати її в професійній діяльності.
ПРН 13	Приймати ефективні рішення у сфері туризму та рекреації щодо розв'язання широкого кола проблем, зокрема безпеки і якості туристичного обслуговування та демонструвати соціальну відповідальність за результати прийняття стратегічних рішень.
ПРН 15	Нести відповідальність за розвиток професійного знання і практик, оцінювання стратегічного розвитку команди, формування ефективної кадрової політики.

Літературні джерела

Основна література

1. Закон України «Про курорти». Відомості Верховної Ради (ВВР), 2000, № 50, ст. 435 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3370-IV (3370-15) від 19.01.2006, ВВР, 2006, № 22, ст.184.
2. Закон України «Про оголошення природних територій Куяльницького лиману Одеської області курортом державного значення». Відомості Верховної Ради (ВВР), 2019, № 10, ст.55
3. Закон України Про оголошення природних територій міста Скадовська Херсонської області курортом державного значення (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2012, № 15, ст.94)
4. Закон України Про оголошення природних територій міста Бердянська Запорізької області курортом державного значення (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2005, № 9, ст.174)
5. Наказ Міністерства охорони здоров'я України «Про затвердження Інструкції по створенню і веденню Державного кадастру природних лікувальних ресурсів». – 23 вересня 2009 р. 3 687.
6. Заваріка Г.М. Курортна справа: Навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2015. 264 с.
7. Фоменко Н. В. Рекреаційні ресурси та курортологія : навч. Посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2007. 312 с.
8. Кравець О. М., Рябев А. А. Курортологія : підручник. Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. 167 с.
9. Стасюк О. М., Кіндзер Б. М. Основи нетрадиційних методів оздоровлення : Навч. посіб. Л. : ЛДУФК, 2011. 189 с.

Допоміжна література

1. Билим О. С., Дернова К. О. Розширення послуг лікувально-оздоровчого туризму в Україні. Вісник аграрної науки Причорномор'я. 2017. № 4. С. 62–71.
2. Галасюк С. С. Сучасний стан розвитку санаторно-курортної бази Україні. Глобальні та національні проблеми економіки. 2017. № 15. С. 197–202.
3. Грабар М. В., Кашка М.Ю. Аюрведа як перспективний напрям розвитку лікувально-оздоровчого туризму. Науковий погляд: економіка та управління. №1 (71). 2021. С.12-16 DOI: <https://doi.org/10.32836/2521-666X/2021-71-2>
4. Грабар М. В., Кашка М. Ю., Пригара О. В. Методи використання лікувально-оздоровчого туризму на практиці. Агросвіт. 2021. № 15. С. 44–50. DOI: 10.32702/2306-6792.2021.15.44
5. Грабар М. В., Кашка М. Ю., Пригара О. В. Лікувально-оздоровчий туризм: вектори розвитку в контексті інформаційних технологій індустрії 4.0. Вісник Дніпропетровського науково-дослідного інституту судових експертиз міністерства юстиції України. Економічні науки. Випуск 1 (03). 2021. С. 90-96. DOI: <https://doi.org/10.46644/2708-1834/2021-03.13>
6. Дубінський С. В., Орлова В. М. Визначення факторів, які забезпечують розвиток медичного та лікувально-оздоровчого туризму в Україні. Академічний огляд. 2017. № 2 (47). С. 12–20.
7. Парфіненко А. Ю., Волкова І. І., Щербина В. І. Проблеми та перспективи розвитку лікувально-оздоровчого туризму в Україні (у порівнянні з країнами центральної Європи). Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. 2018. № 7. С. 130–135.
8. Холявка В. З., Лешко Х. С., Мочульська О.М., Кухтій А.О. Сучасні аспекти, фактори впливу і перспективи розвитку медичного та лікувально-оздоровчого туризму в

Україні. Вісник соціальної гігієни та організації охорони здоров'я України. 2019. № 1 (79). С. 25-33

9. Мироненко С.Г. Фізіотерапія в системі фізичної реабілітації: Методичний посібник. Полтава, 2004. 18 с.
10. Михайліченко Г. І. Розвиток туристичного продукту лікувально-оздоровчого та медичного туризму України. Ефективна економіка. 2020, №2. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/2_2020/4.pdf

Політика оцінювання

- Політика щодо дедлайнів та перескладання: Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
- Політика щодо академічної доброчесності: Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування та підготовки практичних завдань в процесі заняття.

Оцінювання

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Модуль 1 (теми 1-7) усне опитування, тести, завдання	50
Модуль 2 (теми 8-14) усне опитування, тести, завдання	50
Підсумковий контроль (теми 1-14) – тести, завдання (складається студентом у разі отримання оцінки FX)	100

Відмітка про залік у національній шкалі (“зараховано”, “не зараховано”) та оцінка в шкалі ЄКТС виставляється на підставі семестрового рейтингового бала здобувача за дисципліну таким чином:

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 - 100	A	відмінно	зараховано
82 - 89	B	добре	
75 - 81	C		
64 - 74	D	задовільно	
60 - 63	E		
35 - 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

До силабусу додаються навчально-методичні матеріали з дисципліни, що знаходяться у відповідному контенті на системі електронного навчання Moodle.